

1. Ptolemaioste dünastia teine vaarao Ptolemaios II (valitses 284–246 eKr) pälvis ühe oma teo pärast hüüdnime “Philadelphos”. Sellega pani ta aluse traditsioonile, mis iseloomustas enamikke järgnevaid Ptolemaioste dünastia valitsejaid. **Mis traditsioon?**

2. Uusaasta on Vietnamis tähtsamaid pühasid, mida tähistatakse hiina kalendri järgi jaanuari lõpus või veebruari alguses noorkuu ajal. 30. jaanuaril 1968 alustasid Põhja-Vietnami väed pealetungi, mis kestis septembri lõpuni ja milles hukkus üle 100 000 inimese. Inglise keeles on see tuntud kui ... *Offensive*, vietnami keeles *Sự kiện ... Mậu Thân*. **Mis on see uusaasta vietnamikeelne nimetus, mis käib punktiiridele?**
3. Näete pildil lapsi, kelle väliste tunnuste hulka kuuluvad laiem silmavahe, lame ülahuulevagu, kitsas ülahuul, kõrge suulagi, külgedelt kokkusurutud laubaga koonusekujuline kolju. Lisaks tabavad selliseid lapsi tõenäoliselt ka häired emotsionaalses ja kehalises arengus (näiteks mõõdukas vaimne puue, koordinatsioonihäired). **Milline teratogeen (loote väärarenguid põhjustav aine) on nende sümptomite põhjustajaks?**

4. **Millise väga pikaealise olendi, 1937. aastal ilmunud äärmiselt populaarse raamatu peamise pahalase, tappis Bard Vibukütt, kasutades selleks musta noolt?** Küsitav elukas on ühe 2013. aasta filmi üks nimategelastest.

5. Tillukesel meduusil ladinakeelse nimega *Turritopsis dohrnii* avaldub sobivates tingimustes omadus, millest inimesed on unistanud aastatuhandeid. Terved alkeemikute põlvkonnad püüdsid tagajärjetult inimestele seda omadust võimaldada. Samas Jonathan Swift oma „Gulliveri reisides“ pilkab seda omadust, nii et tasub järele mõelda, kas on mõtet seda taga ajada. **Millisest omadusest on jutt?**

6. Eestis on 13 alevit. Kõige viimasena lisandus sellesse piiratud nimekirja oma valla suurim asula, mis moodustati 2022. aastal Vahi aleviku ja Tila küla liitmise tulemusena. **Mis nime kannab see enam kui 3500 elanikuga asula?**

7. Pariisi olümpial osalesid erinevatel pallimängualadel 54 riigi võistkonnad. **Milline riik oli nendest konkurentsilt kõige vaesem?** Kuigi erinevate allikate andmed on erinevad, jääb selle riigi SKP ühe elaniku kohta 2-3 korda alla isegi eelviimasele riigile, rikkamate läänერიიკidega on vahed mitte kordades, vaid suurusjärgudes. Täielikuks vastuseks ootame 3 komponenti – riik, spordiala, sugu. 2 õiget=1 p.
8. Selle meloodia saatel äratatakse elu ja surma peale mängijad sarjas “*Squid Game*”. Meloodia pärineb klassikalise muusika kuulsaimast trompetikontserdist. **Kes on selle helilooja?**

9. **Millist tiitlit (...vürst) kandsid Saksa-Rooma keisri valimiskolleegiumi liikmed?** Algselt kandsid seda tiitlit kolm vaimulikku ja neli ilmalikku vürsti: Mainzi, Trieri ja Kölni peapiiskopid, Saksi hertsog, Brandenburgi markkrahv, Böömi kuningas ja Reini pfaltskrahv.
10. **Millise nimega on paremini läinud maailma teatriklassikasse Anna Fierling?** Ta on 1939. aasta näidendi nimega tegelane, keda Eesti teatrilavadel on kehastanud Lisl Lindau (1962, Eesti Draamateater), Lia Laats (1975, Vanemuine), Silvia Laidla (1999, Salongteater) ja Marika Vaarik (2016, NO99).
11. Öeldakse, et kui tahad kahte vietnamlast tülili ajada, siis küsi, milline on parim ... Nuudlisuppide maailmas on tegemist aga kindla *hall of fame*'i roaga, mis rõõmustab, rahustab, toidab ja teeb mõnu. Iseenesest on tegemist äärmiselt lihtsa supiga: veiseleem, läbipaistvad riisinuudlid, veiselihaviilud, roheline sibul ja maitseaine särtsuks. Nagu enamiku maailma toitudega on ka selle ajalugu üsna segane, üks levinumaid versioone räägib, et see võiks pärineda 19. sajandi lõpu aegsest Prantsuse koloniaalajast, sest sarnaneb väga kuulsale Prantsuse veise-juurviljahautisega ning foneetiliseltki on kõlapilt sama. **Milline lühikese nimega Vietnami supp?**

12. Steven Spielberg pakkus talle rolli oma kassahitis „Reamees Ryani päästmine“ tingimusel, et ta teeb iga võttepäeva lõpus narkotesti. Kui ta kukub kasvõi ühe korra läbi, siis filmitakse kõik tema stseenid ümber kellegi teisega. Narkootikumidega tihti pahuksisse sattunud näitleja jäi siiski puhtaks ning lõpetas filmimise edukalt. **Kes oli see näitleja (1961–2023)**, keda võib näha ka filmides „Natural Born Killers“ (1994), „Heat“ (1995), „Pearl Harbor“ ja „Black Hawk Down“ (mõlemad 2001)?

13. Kui need avastati, võttis peaaegu iga teadlane kasutusele oma termini. Neid on nimetatud „füsioloogilised ühikud“ (Spencer), „gemmulid“ (Darwin), „mitsellid“ (Nägeli), „plastuliidid“ (Haeckel), „plasoomid“ (Wiesner), „intogmaadid“ (Engelmann), „biofoorid“ (Weismann), „somaakulid“ (Forster), „idioblastid“ (Hertwig), „idiosoomid“ (Watman), „mikrosoomid“ (Bechamp)... Tänapäeval kasutatava termini, mida te kõik une pealt teate, leiutas Wilhelm Johannsen 1909. aastal. **Millest käib jutt?**
14. Esimene, millele anti nimi, oli San Mateo aastal 1575. Veel 20. sajandini nimetati küsitavaid pühakute (San Rafael, 1692; Santa Ana, 1825; San Felipe, 1876; San Felipe II, 1928), laevade („Racer“, 1837) või geograafiliste objektide (Savannah, 1780; Tobago, 1790) järgi. 1941. aastal G. R. Stewarti romaanist inspiratsiooni saanud süsteemi kasutati aastatel 1953-2000, hiljem on sellest kõrvale kaldutud. **Millest on jutt?**
15. Kreeka suurimate spordiklubide hulka kuuluvad ka AEK ja PAOK, neist esimene tegutseb Ateenas ja teine Thessalonikis. **Millise linna nime võib leida mõlema klubi ametlikus nimes?**

16. See on „Frère Jacques’i“ (eesti keeles „Sepapoisid“) kõrval üks tuntumaid prantsuskeelseid lastelaule maailmas. Julma sisuga lastelaulus kirjeldab laulja, kuidas ta lõokeselt kitkub sulgi, alustades peast, lõpetades seljaga. Seega sobib ta ideaalselt laste keeleõppesse, kus korratakse kehaosade nimetusi. **Mis nime kannab see Kanadast pärit lastelaul (pr k „lööke“)?** Spordilembestele inimestele on abiks Montreali kanada jalgpalli meeskonna teadmine, teised võivad mõelda Kanada satelliitide peale.

17. Kuna tänasel päeval kiputakse üha rohkem rääkima NATO lagunemisest, tasub küsida kahte ülejäänud kolmandikku USA “suurest strateegiast” Külmas sõjas. Neist esimene rajati Manila paktiga 1954. aastal ja teine Bagdadi paktiga 1955. aastal. Sarnaselt NATOle oli ka nende organisatsioonide eesmärk hoida NSVL-i ja tema liitlasi laienemast, kujutades peaaegu täielikku piiramisrõngast Euraasia kommunistlike riikide ümber. Olles läbi kukkunud oma peamise eesmärgi, kommunistliku leeri laienemise peatamise osas Indohiinas, läks üks nendest 1977. aastal laiali. Teisele organisatsioonile sai saatuslikuks 1979. aasta revolutsioon selle sõjaliselt ühes võimsamas liikmesriigis, Iraanis. **Mis organisatsioonid?**
18. Ehkki Evald Okas oli läbi ja lõhki tallinlane, asub temanimeline muuseum hoopis majas, mille ta enam kui 20 aastat tagasi ära ostis. 2003. aastal avatud muuseum taasavati 2024. aastal pärast põhjalikku renoveerimist, mis läks maksma üle miljoni euro ning pälvis Muinsuskaitseameti aastaauhinna parima restaureeritud hoone kategoorias. **Millises väikelinnas asub Evald Okase muuseum?** 2006. aastal sai ta ka selle linna aukodanikuks.

19. Teine omataoline avati 1973. aastal, kuid see müüdi mõned aastad hiljem maha. Kolmas, mis eksisteerib tänaseni, avati 1996. aastal Windsoris. Praeguse seisuga on neid kolmes maailmajaos 11 kohas, muuhulgas veel Dubais, Nagoyas ja kolmes kohas USAs. 2025. aasta suvel lisandub 12 koht, sedapuhku Shanghais. **Millises väikelinnas avati 1968. aastal esimene omataoline?**
20. Vanasti ei olnud kombeks panna kirjandusteostele eraldi pealkirju, kirjutisi tunti esimeste sõnade järgi (*incipit*). Nii oleks „Vahva sõdur Švejki“ selle loogika järgi hoopis „Nii nad tapsidki meie Ferdinandi“. **Millise maailmakirjanduse tippteose** vanema versiooni *incipit* oli *Shutūr Eli Sharri* („Sellest, kes kõike näinud“), uuem versioon on aga *Sha Naqba Īmuru* („See, kes nägi sügavikku“). Eesti keeles ilmus ta originaalkeelest tõlgituna 2010. aastal.

21. Ehkki ta oli üle 40aastane, astus küsitav Saksa füüsik vabatahtlikuna I maailmasõtta. 1915. aasta lõpul, hoolimata sõjast ja nakatumisest raskekujulisse autoimmuunhaigusse (harilik villtõbi), saatis ta kaevikust Einsteinile kirja, mis sisaldas esimest täpset Einsteini väljavõrrandite lahendit üldrelatiivsusteoorias. See kirjeldab gravitatsioonivälja, mis ümbritseb vaakumis paiknevat sfäärilist massijaotust, millel puudub elektrilaeng ja impulsimoment, eeldusel, et kosmoloogilise konstandi väärtus on null. See lahend lähendab hästi aeglaselt pöörlevate kehade, nagu planeedid ja tähed, gravitatsioonivälja. Lisaks iseloomustas ta musti auke – iga must auk, millel puudub elektrilaeng ja impulsimoment kannab tema nime ning neid musti auke ümbritsevaid sündmuste horisonte saab leida temanimelise raadiusega. **Kes oli see füüsik**, kes suri tõenäoliselt haigusest tingitud tüsistuste tagajärjel 1916. mais, vaid 42-aastaselt?

22. **Milline on lõunapoolseim Araabia Liigasse kuuluv riik**, kus araabia keel on ka üheks riigikeeleks?

23. **Millise populaarse videomängusarja 2025. aastal ilmunud osa** sattus mitmete fännide terava kriitika alla, kui Ubisoft teatas, et 16. sajandi Jaapanis aset leidvas loos on üks peategelastest mustanahaline samurai? Lisaks tekitasid kirgi uudised, et mängus on valikulised samasoolised suhted ja üks missioon lubab rüüstata šintoistlikku pühamut, mispeale Jaapani valitsus tegi ametliku protesti.

24. Kui enamasti kipuvad kompromissitumat muusikat viljelevad artistid karjääri edenedes kommertsialiseeruma, siis see Inglise bänd liikus erandlikult vastupidises suunas. Nende esimesi albumeid iseloomustas lihvitud ja kaasahaarav süntpop ning neid võrreldi tihti Duran Duraniga. Sellest ajast pärinevad ka nende suurimad hitid nagu „It’s My Life“ või „Such a Shame“. 1986. aastal ilmunud kolmas album „The Colour of Spring“ tähendas eemaldumist süntpopist ning liikumist art pop’i suunas, samas kui viimased kaks albumit – „Spirit of Eden“ (1988) ja „Laughing Stock“ (1991) said aga post-rock’i nurgakivideks. **Milline ansambel?**

25. Seda valitsejat on peetud Briti saarte ajaloo üheks kõige lustamaks monarhiks. “Kuningas ei hooli millestki peale lõbustuste ja vihkab üksnes mõtetki, et tuleb tegemist teha tõsiste asjadega” on kirjutanud üks tema kaasaegsetest. Lisaks joviaalsusele oli ta ka vallatu – tal polnud küll ühtegi seaduslikku järeltulijat, kuid see-eest oli ta isaks 14 sohilapsele. Buccleuch’, Graftoni, St. Albansi ja Richmondi hertsogisuguvõsad loevad enda meesliini esiisaks just küsitavat lõbusat kuningat. Lõhestunud ja pahelise riigi jättis kuningas oma vennale, pöördudes surivoodil katoliku usku. **Kes?**

26. Kaks arheoloogias kasutatavat terminit on rahvusvahelisse kasutusse võetud tõenäoliselt bretooni keelest (või mõnest lähedasest keldi keelest). Üks tähendab püsti aetud üksikut kivi, teine kahte (või enamat) püstikivi, millele toetub kolmas. **Millised terminid?**

27. **Milline suurlinn**, mis tänasel päeval moodustab ligi 2 miljoni suuruse elanikuga linnastu, oli Euroopa viimase tähelepanuväärse muhkkatkupuhangu epitsentriks? 1720-1722 möllanud

katk tappis linna tollasest 90 000lisest elanikkonnast umbes 50 000. Vastuse lihtsustamiseks näete ka linna tuntuimat maamärki, uusbütsantsi stiilis ehitatud kirikut.

28. "See on selline sari, pärast mille iga osa tahaks duši alla minna ja ma arvan, et see mõju iseenesest on kiiduväärne, kui ehedalt ta suudab tuua vaatajani selle kogemuse, kui keegi tungib sinu ellu, keda sa sinna ei taha," on filmikriitik Andrei Liimets öelnud selle sarja kohta. **Milline 2024. aasta sari?** Autobiograafiliste sugemetega minisarja peategelane on koomiku karjäärast unistav Londoni baarmen Donny Dunn (Richard Gadd), kes pakub silmnähtavalt õnnetule ülekaalulisele kliendile Marthale tassikest teed, et naise meeleolu tõsta. Martha, on aga trellide taga istunud stalker, kes kiindub Donnysse ning hakkab teda jälitama nii päriselus kui ka veebis.

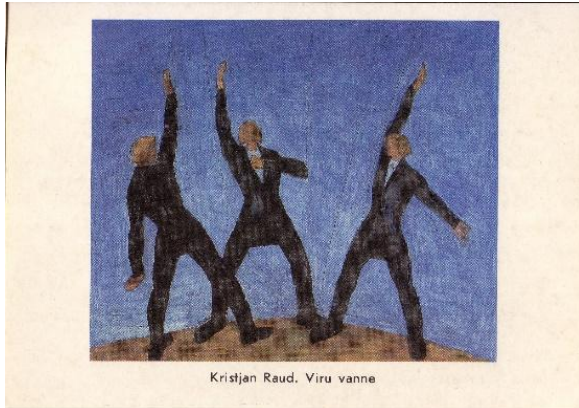
29. Nii nimetatakse statistikas tunnuse kõige sagedamini esinevat väärtust. Kui kõik väärtused esinevad võrdselt, siis ... puudub. Matemaatiliselt avaldub ... (x) järgmiselt: $\dots(x) = \operatorname{argmax}_x P(X=x_i)$, kus X on muutuv juhuslik suurus. Termin on tuntum hoopis teises valdkonnas ja kontekstis. **Milline termin?**
30. Kuna investoritele on kodumaiste pankade teenustasud võrreldes välismaakleritega liiga kõrged, pole seni olnud näiteks aktsiate ja ETF-ide ostmisel põhjust LHV-d või Swedbanki kasutada. Mängumuutjaks loodab aga saada uus ning kiirelt kasvanud Eesti investeerimisplatvorm. ETF-ide ostmine on platvormil tasuta ning USA aktsiate eest tuleb maksta vaid maksimaalselt 1 dollari orderi kohta. Alates sellest aastast saab sealseid tehinguid siduda investeerimiskontoga ning plaan on laieneda ka iga Euroopa riigi turule. 2024. aastal valiti see investeerimisplatvorm aasta finantsidufirmaks ning ettevõtte asutajad Martin Sokk ja Mihkel Aamer aasta asutajateks. **Mis investeerimisplatvorm?**

31. **Millise jalgratturi**, viiekordse Giro d'Italia ja kahekordse Tour de France'i võitja järgi tuntakse nimetust, mis antakse igal aastal Giro d'Italia kõrgeimale läbitavale punktile? See annab mägede punktiarvestuses esimesena tippu jõudvale ratturile rohkem punkte kui ükski teine samal võistlusel kõrgemasse kategooriasse kuuluv tõus. Velotuuri ajaloo kõige ikoonilisem selline punkt on Stelvio kuru, mis ulatub 2758 meetri kõrgusele merepinnast.
32. **Milline jazzpianist** (1904–1943), kes kirjutas koos malagassi päritolu sõnade autori Andy Razafiga üle 400 loo, sealhulgas ka Grammy kuulsuste halli valitud "*Ain't Misbehavin'*" ja "*Honeysuckle Rose*", rööviti 1926. aastal Al Capone'i jõugu liikmete poolt, et mängida Capone'i peol muusikat? Lõpuks mängis ta seal kolm päeva järjest, teenides 100 dollarit laulu pealt ning nautis hüvesid nagu tasuta söök ja kvaliteetne šampanja (tegemist oli siiski keeluajaga).

33. Nähtava maali tegevuspaigaks on Rakvere linnamägi ja autoriks Kristjan Raud. Kaks pildilolevat tegelast võite une pealt nimetada, neile on püstitatud mitmeid mälestusmärke ja

neil on omanimelisi tänavaid (Tallinnas näiteks mõlemal). **Kes on aga kolmas, vähem tuntud Eesti rahvusliku liikumise tegelane (1800-1890)?** Ta lõpetas 1822 Tartu Ülikooli, töötas 1826-58 Rakvere kreiskoolis, algul õpetaja, hiljem inspektorina. Oli 1858-64 Eestimaa koolide direktori abi ja 1861-64 Tallinna kubermangugümnaasiumi inspektor. Mälestusmärki ega tänavat tal Eestis ei ole ja ega selle nimega tänaval keegi elada ei tahakski.

34. Kreeka ravijumal Asklepios hakkas murendama jumalate seatud korda, kui õppis surnuid ellu äratama. See aga ei meeldinud Zeusile, kes tappis ta välgunoolega. Asklepiose isa aga tappis vastutasuks need kükloobid, kes sepistasid Zeusi välgunooli. Selle kättemaksu tulemuseks oli haruldane karistus – Olümpose jumal pidi aasta veetma maa peal ning teenima kuningas Admetose juures karjasena. **Kes oli see jumal?** Admetosele andis ta kingituseks vasikaõnne, pannes kõik lehmad poegima kaksikuid.

35. **Millise ettevõtte** esimene oluline toode oli *yubiwa* piip, sõrmus, mis hoidis sigaretti nii, et jättis suitsetaja käed vabaks? 1957 töid nad turule maailma esimese kompaktse ja täiselektrilise kalkulaatori ning 20 aastat hiljem maailma esimese kalenderfunktsiooniga digitaalse käekella.

36. Virginia Woolf on nimetanud seda üheks vähestest inglise romaanidest, mis on mõeldud täiskasvanutele, samas kui Martin Amis ja Julian Barnes on seda pidanud lausa kõigi aegade parimaks ingliskeelseks romaaniks. Nii või teisiti, on seda 1871–1872 ilmunud romaani tihti loetud läbi aegade parimate sekka, ent eestikeelse lugejani jõudis see alles 2023. aastal Triinu Paki tõlkes. Romaan, alapealkirjaga Etüüd provintsielust, räägib samanimelise provintsilinnakese elust enne 1832. aasta parlamendireformi, mitme süžeeleiniiga romaani peategelased on kohalikust kõrgkihist põlvnev Dorothea Brooke ja noor sisserännanud arst Tertius Lydgate. **Mis romaan ja kes on autor?** Pärast Thackeray ja Dickens'i surma oli küsitavat kirjanikku tunnustatud kui suurimat elavat inglise romaanikirjanikku.

37. Kõige põhjapoolsem paik, kuhu Gröönimaa viikingid välja jõudsid, oli kusagil Gröönimaa looderannikul paiknev Nordrsetur. Sinna ei rajatud püsivaid asulaid, vaid seal käidi hooajalistel jahiretkedel hankimas keskaegses Euroopas kõrgelt hinnatud toorainet. Odavama ja kergemini kättesaadava alternatiivi kasutuselevõtt 13. sajandil lõpetas riskantsed kaubareisid Euroopast Gröönimaale ja oli üheks viikingite allakäigu ja väljasuremise põhjuseks. **Millisest toorainest on jutt?** Soovime täpset vastust, st. loom+kehaosa (näit. „kaamelikarvad“).
38. Põhjamaade Veneetsiaid on mälumängudes küsitud rohkesti, ent **millise Euroopa tööstuslinna järgi** on oma hüüdnimed pälvinud järgmised, minevikus samuti tööstuse poolest tuntud linnad: Ahmedabad, Brno, Chemnitz, Faisalabad, Łódź, Osaka, Sabadell, Tampere, Terni? Taaskord pole nimekiri lõplik.
39. Järgmiste meeste jalgpalli MM-võistluste korraldajate saldo finaaltourniiridelt on kehvapoolne. Kanadal on 6 mängust 6 kaotust, USA-l kokku 9 võitu ja 20 kaotust, Mehhikol 17 võitu ja 28 kaotust. **Millise CONCACAFi tsooni riigi saldo on parim** – võite, viike ja kaotusi võrdselt?
40. Enda sõnutsi on ta proovinud kõike peale teraapia. Sarnaselt paljudele teistele noorema põlvkonna staaridele sai tema tähelelend alguse YouTube'ist, 2023. aastal jõudis ta oma esimese täispika albumini. Erinevaid žanre segava mitmete näotätoveeringutega muusiku suurimad hitid on „Lose Control“, „The Door“ ja „Bad Dreams“. **Kes?**

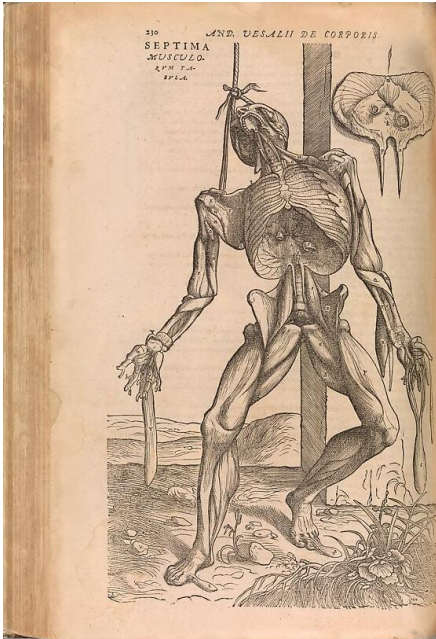
41. Kuidas nimetatakse **orientalistika haru**, mis uurib Vana-Lähi-Ida, eriti Mesopotaamia kultuure, keeli, ajalugu ja kirjandust?
42. See umbes aastatel 673 – 735 elanud inglise munk on üks tuntumaid keskaegseid õpetlasi ja ajaloolasi. Aastal 731 lõpetas ta oma peateose *Historia ecclesiastica gentis Anglorum* („Inglismaa rahvaste kiriklik ajalugu“). Britid peavad teda selle eest inglise ajaloo isaks. Veel tegeles ta ladina- ja kreekakeelsete tekstide tõlkimise ja kalendriarvutustega. Püüdes välja arvutada maailma loomise daatumit jõudis ta tulemusele 3952 aastat enne Kristuse sündimist, ta populariseeris ka ajaarvamise alustamist Kristuse sünnist. Oma tegevusega pälvis aunimetuse Venerabilis („Auväärne“). **Kes?**
43. Ei ole just palju kaubamärke, mille nimi lõppeb hüüumärgiga. Nende väheste erandite hulka kuulub see 1986. aastal asutatud Saksa moefirma, mille loomingut iseloomustab modernne luksus, julged lõiked ja saksa täpsus. **Mis ettevõtte**, mis tänaseks kuulub koos Strellsoni ja Windsoriga šveitslaste Holy Fashion Groupi?

44. **Mis nime kannab Aleksei Gerassimovi 2023. aasta YouTube'i veebisari**, mis räägib loo sõjast, mis peetakse inimpäiste tualetipottide ja humanoidide vahel, kusjuures viimaste peadeks on erinevad tehnikaseadmed? 2025. aasta aprilli seisuga on Gerassimovi kanalil ~45 miljonit tellijat.

45. 1543. aastal avaldati kaks märgilise tähtsusega teaduslikku tööd. Üks oli Koperniku *De revolutionibus orbium caelestium* („Taevakehade pöörlemisest“). Teine oli *De humani corporis fabrica* („Täielik inimkeha anatoomia“). **Kes oli selle autor?**

46. Pärast Vene-Ukraina sõja algust on Eestis teravalt üles tõusnud varjendite küsimus. Üks lääneriik on aga varjenditega juba nii hästi varustatud, et sinna mahuks enam kui 100% riigi elanikkonnast. Kuigi riiki pole otsene sõjaoht ammu ähvardanud, võeti aastal 1963 vastu seadus, mis kohustas kõiki uusi hooneid varustama varjenditega. Seda korda pole muutnud ka külma sõja lõppemine. Riigis on 360 000 era- ja 9000 avalikku varjendit. 2015 pakuti välja, et riigil on võimekus punkrites majutada kuni 50 000 immigranti. **Millisest riigist on jutt?**
47. USAs on teatavasti neli suuremat spordiliigat (NFL, MLB, NBA ja NHL) ning tavaliselt kannavad samas linnas, kuid erinevates liigades mängivad tiimid erinevat nime. Tegelikult on ajaloos vaid üks kord juhtunud, kui ühe linna kahe erineva spordiala tiimid on kandnud sama nime (a la Los Angeles Lakers korvpallis ja pesapallis). Selline harukordne periood juhtus ühes linnas aastatel 1960–1987, kui linna pesapalli- ja ameerika jalgpalli võistkonnad kandsid sama nime. Pärast seda kolis edutult esinenud ameerika jalgpalli meeskond teise osariiki, pöördudes küll korra teise nime all tagasi. Linna pesapallitiim on aga oma liiga ajaloo üks edukamaid, jäädes tiitlite arvu poolest alla vaid New Yorgi Yankeesile. **Mis linn + tiim (1+1p)?**
48. Muusikažanrid võivad väga tihti peegeldada rassilisi eelarvamusi. Üks selle tuntumaid näiteid on ... *soul*, mis viitab ühe peamiselt mustanahaliste poolt viljeletud muusikažanri esitamist valgenahaliste inimeste poolt. Termin ise on vana, pärinedes 1964. aastast, vihjates ansambli The Righteous Brothersi edule temaatiliste muusikaraadiote pleilistides. Läbi aegade on selle žanri tuntuimad esindajad olnud Dusty Springfield, Tom Jones, Hall & Oates, George Michael, Simply Red. **Mis nime kannab see žanr**, mille nimi on asendatud punktiirjoonega? Vastata võib nii eesti kui ka inglise keeles.

49. *Pax ...* on historiograafiline termin, mis tähistab laialdastel Euraasia aladel kestnud suhtelise rahu perioodi 13. ja 14. sajandil, mis hõlbustas eriti kaubanduse, aga ka ühiskondlike suhete ja kultuuri arengut. Suured kaubateed, eriti Siiditee, muutusid sel ajajärgul nii turvalisteks ühendusteedeks, et käibele läks lausa ütlus, et “neiu, kel kuldtükk peas, võib rännata läbi kogu riigi ohutult”. Selle stabiilse perioodi lõpp saabus hiljemalt Musta Surma pandeemiaga.

Mis nimi sobib punktiirjoonele? Vastata võib nii eesti kui ladina keeles.

50. Selle kunstiaasta üks tähtsündmusi on Bernardo Strozzi näitus Kadrioru kunstimuuseumis. Sarnaselt Strozzi oli ka küsitav kunstnik (1563–1639) mõjutatud Caravaggio stiilist, tõustes oma karjääri jooksul ka Marie de' Medici ja Charles I õukonnakunstnikuks. Nii väärivad tema loomingust esiletõstmist mütoloogia- ja religiooniainelised teosed nagu „Danae“ ja „Noore naise portree sibüllina“. **Kes on see kunstnik**, kes ei jäänud oma perekonna tuntuimaks kunstnikuks?

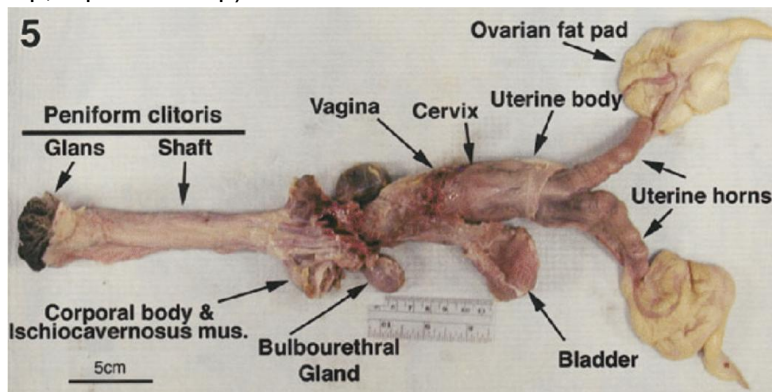

51. Tuntud ka kui India ženšenn või uimastav juustumari (*Withani somnifera*) omistatakse sellele traditsioonilises ajurveeda meditsiinis kasutatavale taimele üha enam ka lääne toidulisandite turul positiivseid omadusi. Muuhulgas väidetakse, et selle manustamine aitab kaasa emotsionaalsele tasakaalule ning vaimsele ja füüsilisele heaolule. Lisaks usutakse, et see juurikas aitab nõrkuse, kurnatuse, väsimuse ja keskendumisraskuste korral. **Mis on selle taime tuntuim nimetus?**

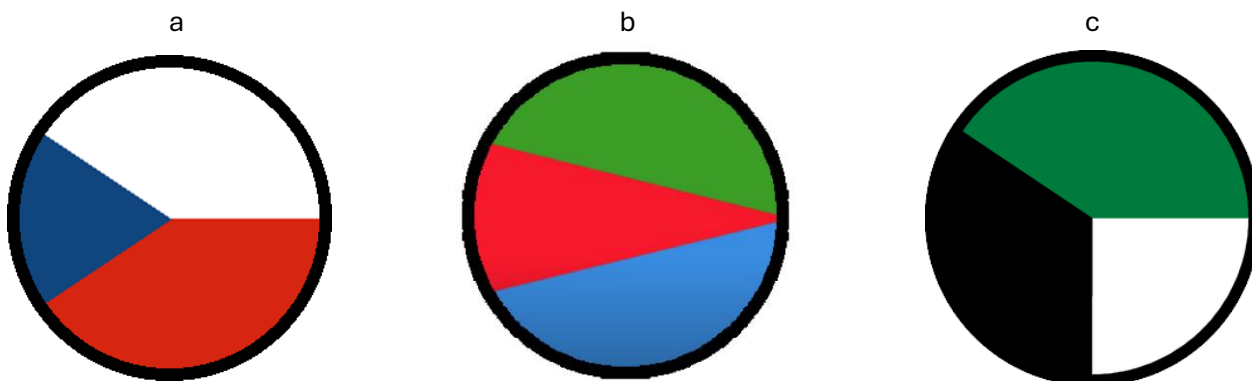

52. Selle animafilmi tootmisfirma asutasid Hayao Miyazaki, Isao Takahata ja Toshio Suzuki aastal 1985. Nende esimene film oli „Taevane kindlus“ (1986), kuulsaimad on „Mu naaber Totoro“ (1988), „Printsess Mononoke“ (1997) ja „Vaimudest viidud“ (2001). **Milline stuudio**, mis koostöös tehisintellektiga ületas uudiskünnise ka 2025. aastal?

53. Selle imetajaliigi emaste sigimisorganid on platsentaalsete imetajate seas ilmselt kõige ainulaadsemad. Emaste suguelundid sarnanevad väga isaste omadega: kliitor on kujult ja asendilt nagu peenis – nn valepeenise – ning võimeline erektsiooniks. Emastel puudub ka väliselt nähtav tupeava, kuna häbememokad on liitunud ja moodustavad munandikotitaolise struktuuri (nn vale-munandikott). Valepeenise keskelt kulgeb läbi urogenitaalne kanal, mille kaudu emane urineerib, paaritub ja poegib. **Mis liik?** (sugukond = 1 p, täpne liik = 2p)

54. Näete stiliseeritud väljalõikeid kolme riigilipu kolmikpunktidest. Teisisõnu on tegemist punktidega, kus kohtuvad kolm värvi. Kõik küsitavad riigid asuvad erinevates maailmajagudes. **Mis riigilippudega on tegemist?** (2 õiget = 1 punkt)

55. Ragbi kuue rahvuse turniir peetakse igal aastal kuue kõige tugevama Euroopa rahvusmeeskonna vahel. Omavahel võistlevad Inglismaa, Iirimaa, Šotimaa, Wales ning veel kaks riiki. **Millised kaks on nimekirjast puudu?**
56. Ta on kuulunud ansamblisse Thin Lizzy ja musitseerinud koos Pink Floyd'i ja Roger Watersi bändiga. 1983. aastal avaldas ta oma debüütsingli "Bird of Paradise", mis jõudis Suurbritannia edetabeli esikümnesse ning on jäänud tema tuntuimaks lauluks. **Kes?**

57. **Milline sõna** on asendatud punktiirjoonega järgmiste sõdade nimedes? Otse loomulikult ei ole nimekiri lõplik.

Bretooni ...sõda (1341–1365)
Burgundia ...sõda (1477–1482)
Moguli ...sõda (1658–1659)
Poola ...sõda (1733–1738)
Austria ...sõda (1740–1748)

58. 1980. aastal pühkis ta Eestimaa tolmu jalge alt ning asus elama Tšehhoslovakkia väikelinna Kremnicasse (tänapäeva Slovakkias). Seal elas ta elu lõpuni, jäädes seetõttu Eesti kunstipublikule võõraks. Tema teosed on enamasti segatehnikas äratuntava sürrealistliku ja deformeeritud kompositsiooniga. Loomingu keskmeks olid linnastumine, inimese ja tehnilise progressi vastuolud ning looduskeskkonna hukkumisele ning sisemistele vastuoludele viitavad teosed. Tuntud on ka tema poeg, ajaloolane, kes oli Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse esimene direktor ning kirjastuse Argo asutaja. Koos avaldasid nad 2002. aastal raamatu “Kunstiõpik gümnaasiumile”. **Kes on see kunstnik?**

59. Prantsuse hommikusöögiklassika hulka kuuluvad kuumad võileivad *croque monsieur* (pildil) ja *croque madame*. Tegemist on väga sarnaste toitudega, mille erinevus seisneb sisuliselt ühes toiduaines. *Croque madame*'il on see olemas, *croque monsieur*'l aga mitte. **Mis toiduaine?**

60. Hoolimata vaid kuuest täispikast mängufilmist on ta oma koha filmiajaloos kindlustanud tänu oma tummfilmilikele situatsioonikomöödiatele, mis pilavad modernset elu. **Kes oli see Prantsuse filmilavastaja** (1907–1982), kelle tuntuimad filmid olid „Härra Hulot’ puhkus“ (1953), „Minu onu“ (1958) ja „Play Time“ (1967)? Enamikes oma filmides kehastab ta piipu popsivat kohmakat härra Hulot’d.

61. See roosõieliste sugukonda kuuluv kultuurtaim on hübriid, mille üks esivanem (virgiinia ...) on pärit Põhja-Ameerikast ja teine (tšiili ...) Lõuna-Ameerikast. Hübriidi, mis tekkis Euroopas 18. sajandi keskel, nimetatakse aed... . Söödav osa on lihakaks muutunud õiepõhi (koguvili), mille pinnal on pähklikesed (seemnised). **Millisest tuntud kultuurtaimest on jutt?**
62. Kui New Yorgi osariigis orjus 1827. aastal kaotati, kolisid paljud vabad neegrid linna külje alla Seneca Village'i asumisse. Hiljem kolisid sinna ka iiri immigrandid, kes neegritega üldiselt hästi läbi said. 1857. aastal aga kästi elanikel lahkuda ja asum likvideeriti, et teha ruumi millelegi, mis oli laieneva New Yorgi jaoks tähtsam. **Mida olulist ja tänapäevani säilinut sinna rajati?**
63. 7-kordset olümpiavõitjat ja 23-kordset maailmameistrit Simon Bilesi peetakse läbi aegade üheks parimaks riistvõimlejaks. Tiitlistest ja muudest saavutustest hoolimata pole ta ühel distsipliinil võitnud ühtegi tiitlivõistluste kuldmedalit. Medalini on ta sel distsipliinil jõudnud vaid korra, 2018. aasta MM-il. **Mis distsipliin?**

64. Alati teeb head meelt, kui vanameistrid suudavad üllatada suurepäraste albumitega. Eelmise aasta kauamängivatest pakkus küsimuse autorile üht suurimat elamust ühe pikaealise ansambli 14. plaat nimega “Songs of a Lost World”. See oli nende esimene kauamängiv 16 aasta järel ning ilmselt ka bändi parim plaat pärast 1989. aasta “Distintegrationit”. **Mis ansamblit kuulete**, mida nagu ka seekordselt plaadilt kuulda võib, iseloomustab peamiselt tume saund?

65. 2024. aasta oli ajalooliselt rekordiline valimiste aasta. Valimised toimusid näiteks Indias, Ameerika Ühendriikides, Mehhikos, Jaapanis, Suurbritannias ja Prantsusmaal. Meeldejäävaid valimisi oli mitmeid, nende hulka võib liigitada ka ühe riigi presidendivalimised, mille esimene voor peeti eelmise aasta 24. novembril. Selles voorus saavutas ootamatu võidu parempopulistlik ja Venemaa-meelne sõltumatu kandidaat. Valimiste teine voor, mis pidi toimuma 8. detsembril, jäi aga ära, kuna pärast esimest vooru ilmnesisid tõendid, et võitnud kandidaadile suure panuse andnud internetikampaania oli koordineeritud Venemaa poolt. 2025. aasta mais peetavatel valimistel kandidaat osaleda ei saa, nii et suurüllatus jääb sündimata. **Mis riigis leidsid need sündmused aset?**

66. Sir Edwin Landseer oli Kuningliku Kunstide Akadeemia liige ja kuninganna Victoria lemmikkunstnik. Tema tuntuim ja enim reprodutseeritud teos on hiiglaslik (164 x 169 cm) maal, mis kujutab isahirve mägede taustal. **Mis on selle maali nimi?** Sama nime kandis aastatel 2000–2005 toodetud BBC telesari, mida võis näha ka ETV vahendusel. Võite vastata inglise või eesti keeles.

67. See logo kuulub ettevõttele, mis loodi 2023. aastal erakliinikute Qvalitas ja Unimed ühinemise tulemusena. Tulemuseks on Eesti juhtiv eratervishoiuettevõtte, mis pakub turul

ettevõtte?

kõige laiapõhjalisemat valikut eratervishoiuteenuseid – hambaravist üld- ja eriarstiabi, tervetervishoiu ja vaimse tervise teenusteni. Ettevõtte on kokku 22 esindust kümnest Eesti omavalitsuses – Tallinnas, Tartus, Pärnus, Jõhvis, Põlvas, Võrus, Keilas, Sakus, Kärdlas ja Kuressaares, - lisaks ka viis meditsiinilise erivarustusega tervisebussi ning arsti kaugvastuvõtte võimaldav rakendus Digikliinik. **Mis**

68. Selle kirjaniku viimaste meistriteoste hulka loetakse jutustust „Ivan Iljitši surm“ (1886). Teos räägib loo naise ja lastega ontlikku elu elanud ametnikust, kes kukkumisele järgnenud valude ja tüsistuste tagajärjel nädalateks haigestub ja sureb. Oma viimastel päevadel jõuab ta tõelise elu mõistmiseni ning lahkub siitilmast rahuliku meelega. Teose ainetel on valminud muuhulgas Akira Kurosawa meistriteos „Elada“ (1952) ja selle 2022. aasta ingliskeelne uusversioon, mis tõi Oscari nominatsioonid Bill Nighy’le ja Kazuo Ishigurole. **Kes on selle jutustuse autoriks?**

69. Antiikajal tunti seitset “planeedimetalli” – kuld, vask, hõbe, raud, tina, plii ja elavhõbe. Ent allikad viitavad, et tunti ka üht hõbedast, haprat metalli. Selle metalli esemeid mainib Plinius Vanem ning Hiinas on 3.–4. sajandi hauapanustest leitud sellest valmistatud ehteid. Keskaegsed alkeemikud kirjeldasid metalli saamist stibniidi, söepulbri ja soola segu savitiiglis kuumutades. **Mis metall?**
70. **Millise Aasia keele vikipeedia on artiklite arvu järgi inglise keele järel teisel kohal?** Mõlemad on ainsad üle 6 miljoni artikliga vikipeediad, kuid erinevalt inglise keelsest, millel on üle 120 000 aktiivse kasutaja, siis on küsitaval vikipeedial vaid ~150 aktiivset kasutajat ning lõviosa artikleid on loodud veebirobotite poolt.
71. Selle Sloveenia perekonna viiest lapsest neli on professionaalsel tasemel tegelenud suusahüpetega. Edukaim on olnud vanim vend Peter (snd 1992), kes on tänaseks karjääri lõpetanud ja kelle kontol on MK-sarja üldvõit, neli olümpiamedalit ja kaheksa MM-medalit. Perekonda kuuluvad veel olümpiahõbe Cene (snd 1996), kes on samuti karjääri lõpetanud ning tänased tippportlased Domen (snd 1999) ja Nika (snd 2005), kes mõlemad tulid 2025. aastal kahekordseteks maailmameistriteks ja püstitasid vastavalt meeste ja naiste ametliku maailmarekordi pikimas õhulennus. **Mis suusahüppeperekond?**
72. Selle muusikalise kollektiivi moodustavad kolm sõpra Muugalt – Chrispoiss, Smuts ja Boipepperoni. Laiema tuntuseni jõuti 2024. aasta sügisel, kui Spotify Eesti edetabeli tippu jõudis nende lugu „Hr maakler“ (koos Valge Tüdrukuga), mida tänaseks on Spotifys striimitud enam kui miljon korda. Nende muusikat iseloomustab tantsulisemate biitide peale räppimine, mis on Eestis üsna ainulaadne. Koos Valge Tüdruga ja Florian Wahliga katavad nad ära Eesti muusikasõprade vajaduse absurdi järele. **Mis ansambel**, mille tuntumad lood on veel „6llekas“, „Viinaingel“ ja „Trampoliino“?

73. **Millise neljatähelise akronüümiga** on tuntud Elon Muski ja Donaldi Trumpi vahelistest kõnelustest alguse saanud valitsusalgatus, mille eesmärk on vähendada valitsuse kulutusi ja suurendada tõhusust? Nimi on inspiratsiooni saanud 2013. aastal loodud krüptorahast, mis sai alguse Shiba inu tõugu koera kujutanud internetimeemist. Elon Musk on olnud selle meemikrüptovaluuta üks häälekamaid toetajaid, näiteks muutes 2023. aastal Twitteri logo ... koera pildiks, mis tõi kaasa selle krüptoraha hinna tõusu.

74. See Skandinaavia kuningadünastia pidas oma asutajateks jumalaid Freyri ja Njördri. Seda fakti, nagu ka esimesi kuninga, peetakse mütoloogia valdkonda kuuluvaks. Esimene dokumentaalselt tuvastatav valitseja on 10. sajandi lõpul valitsenud Rootsi kuningas Erik Võidukas, kellest tänapäeva Rootsi riik oma kuningate loetelu alustab. **Milline dünastia**, kellest räägib ka Põhjala kuningasaagade esimene peatükk?
75. Vahel juhtub, et ka vana hobune tahab kaeru. Üks mees, Hispaania tuntumaid günekolooge, sai 2004. aastal 88-aastaselt isaks ning eostas 2005. aastal, 90-aastaselt tütre, kelle sünni ta paraku ei näinud. Ega meest muidu ei oleks mõtet küsida, kui tal ei oleks veelgi kuulsamat poega (sünd 1943) ja pojapoega (sünd 1975). **Mis on nende ühine perekonnanimi?**
76. Tema luuletus „Armastus“ on ilmselt enim tõlgituim eestikeelne luuletus, seda on vahendatud rohkem kui 80 keelde. Möödunud aastal ilmus tal kaheteistkümnes luulekogu „See maa peal saladuseks jääma pidi“, mis oli nomineeritud ka kultuurkapitali aastapreemiale. Rohkem teatakse teda aga Eesti hispanistika rajajana, eesti keelde on ta peamiselt tõlkinud Hispaania renessanss- ja barokk-kirjandust nagu Calderon de la Barca, Baltasar Graciani, Lope de Vega ja Tirso de Molina teoseid. **Kes?**

77. Linavästriku levinuim sugulane Eestis ja palearktikas on temast veidi väiksem, kuid sarnase käitumisega kollase rinna ja kõhuga ning kollakas- või pruunikashalli seljaga liik. 2006. aastal

ka aasta linnuks valitud tegelane saabub meile linavästrikest hiljem, enamasti aprilli teisel poolel ning eelistab pesitseda niiskemapoolsetel karja- ja heinamaadel. Sarnaselt teistele niidu- ja põllulindudele on ka tema arvukus drastiliselt vähenenud – Eestis kuulub ta III kaitsekategooriasse. **Mis liik?**

78. Saksamaal levib humoorikas vandenõuteooria, mille kohaselt linna X ei ole tegelikult olemas. Kõik algas 1994. aastal süütust võrguküsitlusest, milles küsiti: 1) Kas olete kunagi käinud X-s? 2) Kas tunnete kedagi X-st? 3) Kas tunnete kedagi, kes on käinud X-s? Kuna enamus vastajatest vastas kõigile küsimustele eitavalt, tegid küsitluse korraldajad järelduse, et X on välismaiste salateenistuste loodud pettekujutus. Naljaga läks kaasa isegi Angela Merkel, kes 2012. aastal ütles: „käisin kohtumisel X raekojas...kui see üldse eksisteerib...mulle tundus, et see oli täiesti reaalne“. 2019. aastal pakkus linnavalitsus 1 miljon eurot sellele, kes suudab tõestada, et linna ei eksisteeri. Tegelikult on linnas umbes 330 000 elanikku ja sealne vutiklubi on kahel korral (1922 ja 1923) tulnud Saksamaa meistriks. **Mis linn on X?**

79. Ta on öelnud, et kui rahvusvaheline kergejõustikuliit muudab kaugushüppe reegleid, vahetab ta ala. Sellisel kapriissel alal nagu kaugushüpe, on ta tänu külmale kõhule ja suurepärasele pakutabamisele kerkinud viimaste aastate valitsejaks. Vaid 15aastaselt kergejõustiku juurde kreeklane on tänaseks võitnud kaks olümpiakulda, MM-tiitli, kolm EM-i, lisaks veel viis sisetiitlivõistluste tiitlit. **Kes on see meeste kaugushüppe valitseja?**

80. **Millisest riigist** sai 1960ndate lõpul alguse *Tropicália* nimeline muusikažanr ja kultuuriliikumine? See segas omavahel kokku traditsioonilise muusika lääne roki, psühhedeelse roki, avangardi ja popmuusika elementidega. Poliitiliselt laetud žanr oli sageli kriitiline tollase sõjaväelise diktatuuri suhtes (kestis aastatel 1964–1985), mistõttu nii mitmedki žanri juhtfiguurid vangistati ja pidid elama eksilis. Sama nime kannab küsitavast riigist pärit ja liikumisega haakuv ühe kunstniku 1967. aasta installatsioon.

VASTUSED

1. Õe-venna vaheline abielu
2. Tet
3. Alkohol
4. Smaug
5. Surematus
6. Raadi
7. Lõuna-Sudaan, meeste korvpall
8. Joseph Haydn
9. Kuurvürst
10. Ema Courage
11. Pho
12. Tom Sizemore
13. Geenid
14. Orkaanid
15. Konstantinoopol
16. Alouette
17. CENTO, SEATO
18. Haapsalu
19. Billund
20. Gilgameši eepos
21. Karl Schwarzschild
22. Komoorid
23. Assassin's Creed
24. Talk Talk
25. Charles II
26. Menhir, dolmen
27. Marseille
28. Baby Reindeer
29. Mood
30. Lightyear
31. Fausto Coppi
32. Fats Waller
33. Johann Jacob Nocks
34. Apollon
35. Casio
36. George Eliot, „Middlemarch“
37. Morsakihvad
38. Manchester
39. Kuuba
40. Teddy Swims
41. Assürioloogia
42. Beda / Bede
43. JOOP!
44. Skibidi Toilet
45. Andreas Vesalius
46. Šveits
47. St Louis Cardinals
48. Sinisilmne / Blue-eyed
49. Mongolica / Mongoolia
50. Orazio Gentileschi
51. Ashwagandha
52. Ghibli
53. Tähnikhüään
54. Tšehhimaa, Eritrea, Kuveit
55. Itaalia, Prantsusmaa
56. Snowy White
57. Pärilussõda
58. Jaak Adamson
59. Muna
60. Jacques Tati
61. Maasikas
62. Central Park
63. Eri kõrgusega rööbaspuud
64. The Cure
65. Rumeenia
66. Oru valitseja
67. Meliva
68. Lev Tolstoi
69. Antimon
70. Sebu / Sebuano
71. Prevc
72. Triibupasta
73. DOGE
74. Ynglingid
75. Iglesias
76. Jüri Talvet
77. Hänilane
78. Bielefeld
79. Miltiadis Tentoglou
80. Brasiilia